

Schoon water 2009-2015 - 5 interviews

"Werk aan waterkwaliteit concreter maken"

Jacqueline Verbeek-Nijhof, voorzitter RBO Rijn-West

"Het lukt steeds beter elkaars sterke punten in te zetten"

André Hoogendijk, Koninklijke Algemeene Vereniging voor Bloembollencultuur

"Gebiedsaanpak is een sleutel voor resultaten"

Interview Mathieu Gremmen

Samen bereik je gewoon meer"

Wethouder Bram Meijer, gemeente Westland:

"Je hebt een langetermijnvisie nodig"

Anja Baks, KRW-coördinator Gelderland 2009-2015

"Werk aan waterkwaliteit concreter maken"

Jacqueline Verbeek-Nijhof, voorzitter RBO Rijn-West

Jacqueline Verbeek-Nijhof, gedeputeerde van de Provincie Utrecht, is nu een jaar voorzitter van het Regionaal Bestuurlijk Overleg. Wat valt haar, na dat jaar voorzitterschap, op aan de samenwerking in Rijn-West?

"Wat me opgevallen is, is dat er een duidelijke structuur en een goede rode draad is, en dat met de grote hoeveelheid partijen in Rijn-West. De onderwerpen waar we op in willen zetten, zoals nutriënten en vismigratie, die hebben we met elkaar wel te pakken. Dat is de rode lijn die ons samenbindt."

Themabijeenkomsten

Themabijeenkomsten, zoals afgelopen maart, kunnen eraan bijdragen om het allemaal concreter te maken. We zouden gebruikers maar ook goede voorbeelden, waar we allemaal van kunnen leren, wat meer zichtbaar moeten maken. Ik heb mooie voorbeelden gezien op ons werkbezoek aan de glastuinbouw, maar ook in de presentatie over de bollen op onze laatste bijeenkomst. Daar zie je allerlei oplossingen die aan de ene kant wat doen voor de ondernemer en aan de andere kant de waterkwaliteit verbeteren."

Belangrijk dat gebruikers aan tafel zitten

Nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen zijn belangrijke onderwerpen in Rijn-West. Wat moet er op dat vlak gebeuren?

"Betrekken van de gebruikers vind ik belangrijk. De discussies over de gewasbeschermingsmiddelen en over het mestbeleid gaan heel erg over wat er in Den Haag moet gebeuren. Ik vind het belangrijk om samen met gebruikers oplossingen te ontwikkelen. Daarmee redden we het waarschijnlijk niet alleen, maar we kunnen wel een eind komen. Daarom vind ik het belangrijk dat bijvoorbeeld in het Nutriëntenproject van Rijn-

West ook de gebruikers aan tafel zitten. Zo kom je tot slimme methoden om de mestproblemen aan te pakken. De landbouw heeft er ook belang bij dat er oplossingen komen, dat is een gedeeld belang.

Wat ik ook belangrijk vind is dat er meer samenwerking komt met het ministerie van Economische Zaken. We hebben daar als RBO al verschillende signalen over afgegeven, en dat ziet er goed uit. Maar daar ligt nog een opgave voor de aankomende periode.”

Nieuwe stoffen in grondwater

De provincie heeft een speciale taak voor grondwater: “Er ligt een belangrijke opgave in de watervoorziening voor de Natura2000 gebieden en bij het zorgen voor goed, schoon drinkwater tegen zo laag mogelijke kosten. We hebben maatregelen genomen en de bescherming in beheerplannen geborgd. We hebben afgelopen jaar een uitgebreide meting gedaan in het grondwater, en daarbij is een aantal zogenaamde nieuwe stoffen aangetroffen. Misschien zaten ze er al, maar nu is het zichtbaar geworden. Voor veel van die stoffen is er nog geen KRW-opgave, maar we moeten dat wel verder gaan onderzoeken.”

Zijn er andere onderwerpen die de aandacht vragen?

“Geneesmiddelen zullen de komende tijd aandacht vragen. Een aanpak begint bij bewustwording van gebruikers, bijvoorbeeld van het weggooien van geneesmiddelen die over de datum zijn. Het is een lastig vraagstuk. De aandelen van de verschillende groepen gebruikers moeten we beter in beeld krijgen, we hebben meer cijfers nodig. Het vraagt gesprekken met de grootgebruikers, bijvoorbeeld de ziekenhuizen, over oplossingen. Innovaties kunnen ook helpen, bijvoorbeeld door het makkelijker maken van het zuiveren van medicijnresten bij drinkwaterwinning.”

“Wat mij ook bezig houdt, is hoe wij de partners in de afvalwaterketen beter kunnen betrekken om onze gezamenlijke doelstellingen te bereiken. Als we organisaties als Winnet meer aan tafel kunnen krijgen, kan je ook de gemeenten meer betrekken.”

Samenwerking loopt goed

“De samenwerking in Rijn-West loopt heel goed, ook met de maatschappelijke organisaties zoals de LTO. De Klankbordgroep kan een prominente rol spelen, zeker als die een bredere samenstelling heeft. Wie we nu niet goed aan tafel hebben, is het bedrijfsleven. Die kunnen bijvoorbeeld voor innovatie een mooie bijdrage leveren. Het is een mooie opgave voorkomend jaar om ook de klankbordgroep weer op volle sterkte te krijgen, daar wil ik graag over in gesprek.”

Het lukt steeds beter elkaars sterke punten in te zetten

André Hoogendijk, Koninklijke Algemeene Vereniging voor Bloembollencultuur

“Het moet op het erf gebeuren,” zegt André Hoogendijk, “als je waterkwaliteit wilt verbeteren moet het bij de individuele teler te merken zijn.”

Hoogendijk is adjunct-directeur bij de KAVB en heeft onder meer duurzaamheid als aandachtsgebied. De KAVB (Koninklijke Algemeene Vereniging voor Bloembollencultuur) is de brancheorganisatie voor de bloembollensector waarvan ongeveer 1200 van de 1500 Nederlandse telers lid zijn, met daarnaast leden die actief zijn in verdeling, broei en handel.

Duurzaamheid is een speerpunt voor de KAVB, dat is twee jaar geleden ook vastgelegd in het

Actieplan "Gezonde bollen, bloeiende sector". Hoogendijk: "Wij willen als bollensector koploper zijn op het gebied van duurzaamheid in de land- en tuinbouw. Daarom zijn onze doelstellingen ambitieuzer dan de nota "Gezonde groei, gezonde oogst" van het Rijk. Wij streven naar een vermindering van normoverschrijdingen van gewasbeschermingsmiddelen in oppervlaktewater van 75% in 2018 en 98% in 2023, in plaats van de 50% en 90% uit de regeringsnota."

Nutriënten en gewasbescherming

Voor verbeteren van de waterkwaliteit zijn verminderen van de belasting met nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen de belangrijkste opgaven. "Op beide punten zien je vooruitgang," zegt Hoogendijk, "Bij stikstof zie je een echte daling, zowel in aantal normoverschrijdingen als in concentratie. Bij fosfor zie je ook een daling, maar die is bij lange na nog niet genoeg. Dat probleem is veel taaier gebleken dan we inder tijd dachten, mede omdat fosfor in de bodem blijft en er ook het nodige uit andere bronnen komt. Bij gewasbescherming zijn 2 jaar geleden 2 belangrijke stoffen, pirimifos-methyl en imidacloprid, sterk beperkt. De effecten daarvan verwachten we in komende meetrondes te gaan zien. Je ziet ook duidelijk een verschuiving van chemische gewasbescherming naar andere methoden, bijvoorbeeld met hete lucht. En afgelopen jaar heeft inundatie als vervanging van chemische grondontsmetting een grote vlucht genomen."

Een gezonde sloot en een gezond imago

De Kaderrichtlijn Water (KRW) en de normen die daaruit voortkomen staan volgens Hoogendijk ver van het bed van de teler: "De discussie over de KRW is te abstract. Ik zie het als onze rol om dat te vertalen naar de teler. Veel telers vinden een goede waterkwaliteit belangrijk, maar dan vooral in de sloot naast het veld. Twee andere factoren zijn zeker zo belangrijk: het beschikbaar blijven van middelen en het imago van de sector. Een gezond imago is voor ons als exportsector van levensbelang."

De belangrijke fabrikanten van gewasbeschermingsmiddelen zijn wereldwijd opererende bedrijven. Door de kosten voor research, testen en registreren is het duur een middel op de markt te brengen. Bollenteelt is voor de fabrikanten slechts een kleine toepassing. Als een middel in discussie komt wegens milieuproblemen door

toepassing in de bollen, dan zullen de fabrikanten het risico beperken door de toepassing van dat middel voor bollenteelt van het etiket te halen. Ze willen niet het risico lopen dat het ook voor veel grotere toepassingen wordt beperkt. "Wij moeten als bollenteelt dus voorzichtig omgaan met gewasbeschermingsmiddelen," concludeert Hoogendijk.

Milieukeur

"Dit jaar wordt er op 250 hectare geteeld onder het nieuwe certificatieschema van Milieukeur voor bloembollen. Dat hebben we ontwikkeld samen met een adviesraad, waarin behalve de bollensector ook de Natuur en Milieufederatie, Greenpeace en de waterschappen zijn vertegenwoordigd. Dat keurmerk richt zich op een breed palet: verminderen van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen, energiegebruik, biodiversiteit bijvoorbeeld door de aanleg van broedplaatsen maar ook arbeid. Om een voorbeeld te noemen: voor lelie is de norm van het keurmerk voor gewasbeschermingsmiddelen 70% lager dan het huidige gemiddelde. We zijn nu gestart en willen het in de komende jaren gaan uitbouwen."

Een kwestie van bewust gedrag

Van de emissie van gewasbeschermingsmiddelen vindt ongeveer 1/3 op het veld plaats en 2/3 bij de schuur of op het erf. "Emissiebeperking op het erf is vooral een kwestie van bewust gedrag," weet Hoogendijk, "We zijn 3 jaar geleden begonnen met het project Schoon Erf, Schone Sloot, met metingen op het bedrijf zelf en concrete aanpassingen. Dat is een succes, en dat project willen we nu verder uitrollen. We willen komend najaar met 6 nieuwe groepen telers beginnen en dat daarna verder uitbouwen. Dat vraagt overigens nogal wat qua organisatie en financiering."

Goede impuls

"De KRW geeft een goede impuls gegeven aan de samenwerking, vooral de samenwerking tussen waterschappen en KAVB. In het begin hebben we veel discussies gehad over de doelen. Geleidelijk is vertrouwen gegroeid en zijn we tot gedeelde doelen gekomen. Het lukt ook steeds beter elkaars sterke punten in te zetten. De waterschappen hebben bijvoorbeeld heel veel kennis over het watersysteem, wij hebben een hecht netwerk onder de telers en weten goed wat op de bedrijven speelt."

Fosfor is nog een uitdaging

"In de volgende fase gaan we verder met het

terugdringen van emissie van gewasbescherming. We gaan door met ons actieprogramma en met projecten zoals Schoon Erf Schone Sloot. En in april zijn we begonnen met een nieuw traject: "Het Nieuwe Verwerken", waarin we het hele proces in de bollenschuur bekijken met als doelen: geen blootstelling, geen emissie en geen residu. Dat is een groot project waarin KAVB, leveranciers en overheid in samenwerken en ook samen voor de financiering zorgen."

IJzerzand

"Voor het terugdringen van stikstof in het water gaan we door op de ingeslagen weg, dat loopt wel. Maar voor fosfor ligt er nog een enorme uitdaging. Zelfs als je zou stoppen met de teelt zou je in 2027 nog teveel P in de sloot vinden. Een veelbelovende mogelijkheid is fosfor binden met ijzerzand. Dat is een restproduct van de drinkwaterwinning en je zou op termijn wellicht ook fosfor kunnen terugwinnen, dus je slaat verschil-

lende vliegen met één klap. Er worden verschillende technieken getest, oeverdrains lijken nu het meest interessant. Hoe dit in de praktijk gaat uitpakken en wat er mogelijk is weten we nog niet. Het is een spannend project."

Werken aan droompolders

"Het zou leuk zijn om samen met het waterschap en andere partners een brede aanpak in te zetten in een polder. Daar goed meten en zoveel mogelijk maatregelen inzetten, dus Schoon Erf, fosfor binden met ijzerzand, driftbeperking maar ook maatregelen voor biodiversiteit zoals natuurvriendelijke oevers en broedplaatsen. En misschien nog voorzieningen voor recreatie. Zeg maar: een droompolder. Dan kan je op een leuke manier aandacht krijgen voor waterkwaliteit en wat we er aan doen. Want dat is nodig, we brengen het verhaal nog niet goed over het voetlicht."

Meer informatie:

KAVB: <http://www.kavb.nl/themas/thema/?thema=13>

Gebiedsaanpak is een sleutel voor resultaten

Mathieu Gremmen, Waterschap Rivierenland

"We hebben veel geïnvesteerd, en dat begint nu effecten op te leveren."

Mathieu Gremmen, lid van het dagelijks bestuur van waterschap Rivierenland, is positief over de resultaten van 6 jaar werken aan de KRW.

"We zitten goed in de richting. In ons gebied dan zijn voor de fysisch-chemische parameters al 8 van de 30 waterlichamen helemaal op orde. Voor de nutriënten voldoen zelf al 27 waterlichamen aan de normen. Als ik kijk naar de ecologische kwaliteit dan is het wat minder, nog maar 2 van de 30 wa-

terlichamen zijn in orde. Het duurt langer voordat ecologische effecten zichtbaar zijn. Ik zie wel een opgaande lijn, in bepaalde watertypen doen we het goed. Over het geheel genomen zijn we toch flink vooruit gegaan."

"Het duurt wel langer dan gedacht voor effecten zichtbaar zijn. De officiële KRW-scores zijn ook lastig uit te leggen. De meettechniek is ingewikkeld en het verandert ook nog tussentijds. Daar moet meer duidelijkheid in komen, je moet niet tijdens de wedstrijd de doelpalen gaan verzetten."

Gebiedsaanpak is een sleutel voor resultaten. Gremmen: “In het oosten hebben we een aantal gebieden waar we, mede dankzij de landinrichting, onze wateropgave voor zowel wateroverlast als waterkwaliteit hebben kunnen realiseren. Daar loopt het gebiedsproces goed, en waar het al wat langer loopt zie je ook verbetering in de ecologie. In andere gebieden loopt het proces moeizamer. Je bent met uiteenlopende gemeenten aan de slag en met verschillende sectoren. In de Bommelerwaard bijvoorbeeld ligt nog een flinke opgave, voor nutriënten, voor gewasbescherming en ook voor drinkwater. Dat kost energie. Ook omdat nog niet iedereen voldoende bewust is van de noodzaak problemen aan te pakken. Het zuiveringsakkoord dat daar is afgesloten kan wel helpen. Maar je hebt het niet allemaal met 2 keer fluiten opgelost.”

Waar ligt nog een opgave?

“Nutriënten en vooral gewasbescherming zullen aandacht blijven vragen. Veel boeren en telers hebben laten zien wat er mogelijk is, het gaat er nu om dat ook de brede groep, het peloton zo te zeggen, dat ook gaat toepassen. We hebben de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in maatregelen voor de fruitteeltsector, onder andere in voorlichting. We zijn al vóór de KRW begonnen met inzet op bijvoorbeeld spuittechniek,

gebruik van goede doppen en andere maatregelen, en dat levert nu effecten op. Ik ben ervan overtuigd dat stimuleren beter werkt dan straffen, en dat blijkt ook. De fruitteelt is in ons gebied nu de schoonste sector, en daar ben ik blij om. We hebben hier toch ruim een derde van alle fruitteelt in Nederland. De boomteelt gaat ook goed vooruit, maar de glastuinbouw moet nog grote stappen maken.”

Wat is de inzet voor de komende periode?

“We gaan de komende jaren door met wat we hebben ingezet. We moeten de aandacht niet laten verslappen, ook niet in de fruitteelt. We blijven investeren. Daarbij gaan we de komende periode heel goed kijken naar optimalisatie van beheer en onderhoud. Dat vraagt echt aandacht. We gaan onder meer ook een aantal oude, verlandende oevers opnieuw inrichten, nog meer vispassages aanleggen en we gaan een aantal zuiveringen centraliseren. In totaal investeren we de komende tijd 18 miljoen euro.”

“2018 wordt een belangrijk jaar. We gaan door met wat we hebben ingezet, en in 2018 moeten we dan zicht hebben hoe ver we daarmee komen. Kunnen we de doelen in 2027 gaan halen, kan er nog een tandje bij, gaan we verder faseren of moeten we voor sommige wateren de doelen verlagen? Daar moeten we het dan goed over hebben. Maar nu nog niet, voorlopig moeten we gewoon doorgaan.”

Samen bereik je gewoon meer Wethouder Bram Meijer, gemeente Westland

“We hebben sinds 2008 geïnvesteerd in goede samenwerking met het hoogheemraadschap en daarbij ook het tuinbouwbedrijfsleven betrokken. Daar zien we nu de vruchten van.” Het Westland is volgens wethouder Bram Meijer van de gelijknamige gemeente “eigenlijk één groot bedrijventerrein vol met glastuinbouw en met 11 kernen”. Toch is het gelukt ook hier natuur- en recreatiegebieden te realiseren. En ook ten aanzien van de reconstructie van de glastuinbouw is een stap gemaakt.

Alle glastuinbouwbedrijven in het buitengebied in de gemeente zijn nu aangesloten op het riool, een project van > 55 miljoen euro. Wethouder Meijer: “Ik ben er trots op dat het is gelukt. Het was een groot en intensief project waarin we nauw hebben samengewerkt met het

Hoogheemraadschap Delfland en met de glastuinbouwsector. Bijzonder is dat we nu ook op afstand de waterstromen kunnen monitoren. Rioleren is stap één. Nu komt het aan op het juiste gebruik van de riolering. Ook hier werken we nauw samen met Delfland en met de sector. Het is een uniek project, dat zie je op deze schaal nergens in Nederland.”

Ecologie verbinden met recreatie

Bram Meijer vindt het belangrijk om ecologie te verbinden met recreatie.

“We zijn bijna klaar met Poelzone-Noord. Daarmee hebben we midden tussen het glas 21 ha natuurgebied erbij en mogelijkheden voor recreatie. Poelzone is deel van een ecologische verbinding tussen de kust en Midden-Delfland. We hebben er een paar bijzondere dingen, zoals de vistribune, een vlonder met uitzicht midden in een vispaaiplaats. Echt een mooi voorbeeld van de combinatie van natuur en recreatie.”

“We werken ook aan de zwemwaterkwaliteit. Dat lijkt soms een ondergeschoven kindje. In het Prinsenbos hebben we vanuit een samenwerkingsovereenkomst met Delfland net het startsein gegeven voor een project om de blauwalg te bestrijden. Het is goed als je dingen met elkaar kan verbinden, zoals ecologie en zwemplezier.”

Samenwerking

De samenwerking tussen het hoogheemraadschap en de gemeente is een succesfactor. Meijer: “Dat loopt heel goed. De Hoogheemraad van Delfland zei laatst dat de grootste verbetering van de waterkwaliteit in Delfland in onze gemeente te zien is. Dat vind ik een mooi compliment en een bevestiging van de goede samenwerking tussen onze gemeente en het hoogheemraadschap.” Ook de samenwerking met de andere gemeenten in de regio wordt intensiever: “In het stroomgebied moeten we het echt met elkaar doen. We zijn geen eiland. Samen bereik

je gewoon meer.”

Naar de emissieloze kas

De samenwerking met de glastuinbouw heeft de afgelopen jaren goed vorm gekregen: “We zijn het met elkaar eens over de ambitie om in 2027 de emissieloze kas in bedrijf te hebben. Er is in het Westland een enorme drive om met elkaar om tafel te gaan zitten, goed samen te werken en de waterkwaliteit te verbeteren. Die ambitie komt niet uit een Europese Richtlijn, we willen dat zelf. De tuinbouw wil werken aan een goed, duurzaam imago en daar hoort werken aan waterkwaliteit bij. We zijn nu afspraken aan het maken om de realisatie van de emissieloze kas naar voren te halen.”

Wat is de opgave voor de komende jaren?

In de eerste plaats het goed gebruik van de riolering en er moet geen vervuild water uit de tuinbouw meer in het oppervlaktewater komen. Samen met de Omgevingsdienst Haaglanden, het hoogheemraadschap en de tuinbouwsector zijn we met een aanpak per polder begonnen. We meten hoe het staat met de waterkwaliteit in die polder, we controleren de waterstromen richting riolering en we controleren op de milieuvergunning, daarna bespreken we met de bedrijven wat er moet veranderen. Daarvoor doen we bedrijfsbezoeken waarbij de verschillende instanties samenwerken, zodat een teler één compleet verhaal krijgt. Dat is effectief en zorgt voor goodwill bij de telers. Het is behoorlijk intensief maar ook heel succesvol. We zijn daarmee in de 1e planperiode gestart en willen het nu breed gaan uitrollen. Met die aanpak lopen we volgens mij voorop in Nederland.”

“Verder gaan we snel aan de slag met de “Groene Schakel” als een verlengstuk van de Poelzone waarmee we de ecologische verbinding compleet maken. En we willen als Westland de meest duurzame tuinbouwregio worden. De tuinbouw zelf wil dat ook. We hebben samen nog wel wat stappen te zetten.”

Je hebt een langetermijnvisie nodig

Anja Baks, KRW-coördinator Gelderland 2009-2015

Het is een goed moment om terug te kijken op wat er is bereikt en geleerd door de Kaderrichtlijn Water. Op 31 december 2015 is de eerste uitvoeringsperiode afgerond, in 2009 zijn de plannen daarvoor vastgesteld. Anja Baks werkt bij de provincie Gelderland en was vanaf het begin betrokken bij de KRW. Met ingang van de 2e uitvoeringsperiode heeft zij een nieuwe functie als projectleider/projectmanager aquatisch natuur bij de afdeling Natuur.

Hoe kijk je terug op het werken aan de KRW?

"We hebben dank zij de KRW veel geleerd, vooral van elkaar. Dat geldt zowel voor de samenwerkingspartners in Rijn-Oost en Rijn-West als voor mij persoonlijk. De KRW vraagt een brede, integrale kijk op waterkwaliteit, die zich over de eigen organisatiegrenzen uitstrekt. Het proces is behoorlijk goed georganiseerd. De KRW is een lange zoektocht geweest, maar nu loopt het goed. Er is meer samenwerking ontstaan tussen Rijk en regio en tussen de regio's onderling. Tussen de provincies van Rijn-West en Rijn-Oost wordt nu bijvoorbeeld op het gebied van grondwater heel efficiënt samengewerkt. Er is meer respect voor elkaar en meer duidelijkheid over elkaars rollen en verantwoordelijkheden. Niet naar elkaar wijzen, maar met respect voor elkaars rol en cultuur de zaken voor elkaar krijgen. En wat ook belangrijk is: er is ook een groter zelfbewustzijn van de regio ontstaan".

Wat hebben we geleerd over het werken aan een betere waterkwaliteit?

"We hebben veel meer feeling gekregen voor de problemen rond waterkwaliteit en voor de manier waarop we die kunnen aanpakken. We zijn integraal naar het water gaan kijken. In het begin van deze planperiode waren grondwater en oppervlaktewater toch wel twee aparte werelden, nu is grondwater veel meer integraal onderdeel gaan uitmaken van het KRW-proces. Ook was er nauwelijks kennis van en aandacht voor de vismigratie in de stroomgebieden. Ook dat aspect krijgt nu in Rijn-West de belangstelling."

"Gaandeweg is er zowel ambtelijk als bestuurlijk meer nadruk gekomen op het feit dat we de KRW voor onszelf, voor Nederland, doen. In het begin was iedereen erg gericht op de maatregelen en de rapportage "voor Brussel". Dit betreft echter maar 10% van het regionale water in Nederland. Het werken aan de waterkwaliteit in die 90% 'overige wateren' mag van mij ook weer wat meer aandacht krijgen, zoals dat was voor de KRW in werking trad. Je moet de aandacht voor het waterbeheer niet uitsluitend beperken tot de KRW-waterlichamen."

Wat moeten we nog doen?

"Ik hoop dat we in Rijn-West niet alleen naar nutriënten maar ook meer naar bestrijdingsmiddelen gaan kijken. Er is een aantal gebieden, bijvoorbeeld in het Rivierenland, waar we daarmee echt nog aan de bak kunnen."

"En wat me ook intrigeert is het akkerrandenbeheer en het effect daarvan op de hoeveelheid bestrijdingsmiddelen in het oppervlaktewater. Akkerrandenbeheer hebben we gestimuleerd omdat het een habitat biedt voor insecten. Maar nu lijkt het er op dat het effect niet onverdeeld positief is. De resten bestrijdingsmiddel hopen zich daar op. Infiltrert dit naar het oppervlaktewater? Verder zouden we ook moeten kijken naar de 'nieuwe stoffen', zoals humane én dierlijke medicijnresten, vooralsnog inventariserend."

Kunnen we nog een verdere verbetering halen?

“De doelen voor waterkwaliteit/ KRW hebben we in 2009 met onze toenmalige kennis verantwoord afgeleid. Er zijn, conform de landelijke afspraken, realistische en haalbare doelen geformuleerd. Dit zijn zeker niet de hoogst haalbare. Misschien zijn ze wel te vergelijken met de voormalige ‘basis-kwaliteit’ uit de Vierde Nota Waterhuishouding. In de tussentijd hebben we een beter zicht gekregen op het functioneren van het watersysteem en dat heeft in een enkel geval ook gevolgen voor de hoogte van de doelen die gerealiseerd kunnen worden in 2027. Voor een aantal stoffen mogen we de doelen later halen en voor andere zullen we ze later halen, omdat we te maken hebben met naitleffecten, bijvoorbeeld vanuit het grondwater. En bovendien zijn de effecten van alle maatregelen moeilijk in te schatten.”

Blauw keurmerk?

“De komende jaren kunnen er ook nog innovatieve maatregelen komen, die een verbetering van de waterkwaliteit tot gevolg kunnen hebben. Een voorbeeld van een positieve ontwikkeling is de toenemende aandacht voor beheer van de bodem. Dit is geen KRW-maatregel maar ik verwacht hier zeker een positief effect van op de waterkwaliteit. En wat zou het effect zijn wanneer we met bijvoorbeeld de agro-industrie afspraken kunnen maken over bijvoorbeeld een “blauw keurmerk”?”

“Wat er nu mogelijk is met de bestaande maatregelen ziet er over 5 jaar misschien heel anders uit. Het is goed als van de KRW-doelstellingen een prikkel tot verbetering uitgaat. Als je alleen kijkt naar wat er met nu bekende KRW-maatregelen kan worden bereikt dan stimuleer je geen innovatie en mis je kansen. De KRW moet geen keurslijf zijn. Je hebt een langere termijn visie nodig.”